

SVENSK TRÄDGÅRD

11 gröna punkter för Miljöhänsyn i trädgården

Svensk Trädgård står för en ansvarsfull trädgårdsodling och arbetar för miljöns och odlarens bästa. Svensk Trädgård verkar för

- kretsloppstänkande i trädgården
- god markvård
- friskt och hårdigt växtmaterial
- vårmande av den biologiska mångfalden
- miljövänliga material, metoder och produkter

Det här miljöuttalandet och de gröna punkterna grundar sig bland annat på diskussioner som förts under 2006-08 med representanter för Svensk Trädgårds närmare 180 lokala föreningar runt om i landet.

Citera oss gärna, men ange alltid källan, Svensk Trädgårds 11 gröna punkter för miljöhänsyn i trädgården.

1

Kretslopp i trädgården

Utnyttja resurser som finns på nära håll. Organiskt material från kök och trädgård ger kompost till jordförbättring. I gräsclipp, träaska och urin finns värdefull växtnäring. Ta vara på grenar och ris att stötta växter med. Flisa grovt material och använd som marktäckning, i komposten och på gångar.

2

Jorden – grunden för odling

Växter mår bra i en lucker, bördig och fukthållande jord. Förbättra därför jorden genom att varje år tillföra organiskt material. Använd kompost, stallgödsel, lövmull, barkmull och mylla ner yttligt.

Var rädd om jordens struktur så att den inte packas och blir tät. Vänta med vårbruket tills jorden torkat upp. Med smala odlingsbäddar som man lätt når över och stenar att kliva på undviker man att trampa i jorden. Gör gärna en jordanalys för att få ett underlag för kalkning och gödsling.

3

Rätt växt på rätt plats

Ta reda på varje växts behov av ljus, fuktighet och jordtyp och försök hitta den bästa växtplatsen. Rätt läge ger växterna goda förutsättningar att trivas och utvecklas bra.

Arbeta med naturen och plantera växter som är anpassade för samma förhållanden tillsammans. Välj växter efter utrymmet för att slippa onödig beskärning.

Svensk Trädgårds zonkarta ger vägledning när det gäller träd och buskars hårdighet.

4

Friska sorter

Välj friska sorter med god motståndskraft så minskar behovet av bekämpning. Särskilt viktigt är det med fruktträd, bärbuskar, rosor och potatis.

Välj E-plantor – en svensk kvalitetsbeteckning på träd, buskar, virusfria fruktträd och bärbuskar.

Var uppmärksam på växtbyttidpunkter. Äldre plantor av jordgubbar, svarta vinbär och hallon kan vara angripna av svåra skadegörare. Spansk skogssnigel kan spridas med alla slags växter.

5

Naturgödsel för mark och växt

Naturliga gödselmedel stimulerar markens organismer som frigör näring till växterna. Häst- och kogödsel, benmjöl, stenmjöl, algmjöl och små mängder hönsgödsel är bra grundgödsling. Under växtsäsongen passar hönsgödsel, nässel- eller vallörtsvatten, urin och blodmjöl. Till växter i kruka finns flytande organiska gödselmedel.

Gödsla lite och ofta och bara under växtsäsongen. Då hinner växterna ta upp näringen. Det minskar risken för läckage, som leder till övergödning av sjöar och hav.

Driv inte på växterna med alltför kraftig kvävetillförsel. Det gör dem mer utsatta för skadegörare.

6 Gröngödsling och marktäckning

Gröngödslingsväxter odlas som jordförbättring. De kan frösås i en del av kökslandet, mellan grönsaksraderna (eller efter skörd – ta bort) eller i en tom rabatt. Deras rötter luckrar jorden och grönmassan som på hösten brukas ned i jorden ökar mullhalten.

Marktäck runt grönsaker, bärbuskar och nyplanterade växter. Det minskar fröogräs, skyddar jordstrukturen och bevarar markfukten. Ett täcke av gräsklipp, avklippta gröngödslingsväxter, växtrester och halvfärdig kompost tillför också näring.

7 Växtföljd i kökslandet

Växtföljd innebär att man byter plats på växtlagen i köksväxtlandet varje år. Det förhindrar jordbundna skadegörare och ogräs att föröka sig. Dela in landet i bäddar och gör upp en plan för varje år. En fyraårig växtföljd rekommenderas.

Rengör lånade redskap för att inte sprida jordbundna sjukdomar.

8 Vattna vettigt

Spara på det värdefulla dricksvattnet. Samla regnvatten och vattna med sjö- eller åvatten. Vattna hellre med kanna, slangmunstycke eller droppslang än med spridare. Använd gärna rotvattnare till träd.

Vattna helst morgon eller kväll och gärna i samband med regn. Vattna rikligt och sällan istället för lite och ofta. Nyplanterade växter och groende frön behöver jämn fuktighet. Blir det alltför torrt angrips vissa växter lätt av mjöldagg.

9 Bekämpa med hänsyn till naturen

Många angrepp kan förhindras om man är ute i god tid. Gå en daglig trädgårdsrunda och umgås med dina växter! Undersök blad och skottspetsar, nyp av visna växtdelar, kläm ihjäl skadedjur eller spruta med en hård vattenstråle. Fiberduk hindrar många skadedjur och är en bra hjälp för köksväxtodlaren.

Om det behövs, använd växtvårdsmedel och biologisk bekämpning eller bekämpningsmedel av naturligt ursprung.

Ogräs bekämpas med grävning, marktäckning, markduk, flamning, hetvatten och naturnära bekämpningsmedel.

10 Ta hjälp av nyttodjuren

Fåglar, igelkottar, groddjur och insekter håller mängden skadedjur i balans. Bin, humlor och andra pollinerare ger ökad skörd. Nyttodjuren kan bli fler med holkar, skyddande buskage, stenröse, vattendamm och många blommande växter. Låt gärna klöver och andra örter blomma i gräsmattan – skapa en liten äng. Undvik kemiska bekämpningsmedel.

11 Välj miljövänligt

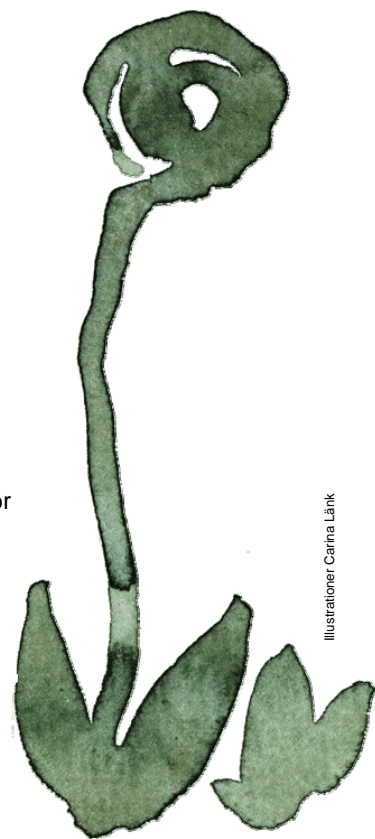
En handdriven cylindergräsklippare ger motion men inga avgaser och är utmärkt i en liten trädgård. Bland motorgräsklippare är el- och batteridrivna maskiner bäst ur miljö- och buller synpunkt. Välj gärna Svanenmärkt. Använd alkylatbensin till alla bensindrivna maskiner.

Tänk efter före – behövs det tryckimpregnerade virket? I så fall, se till att få rätt träskyddsklass till aktuellt användningsområde och lämna till miljöstation när konstruktionen röjs. Välj trädgårdsmöbler märkta FSC (Forest Stewardship Council) eller möbler av svenskt/skandinaviskt virke. Använd aldrig kreosotimpregnerat virke och undvik trätjära.

Tänk på återanvändning i första hand!

Mer information från Svensk Trädgård hittar www.tradgard.org, tidningen Hemträdgården, faktablad om ekologisk odling och kunskapsutbyte i trädgårdsföreningarna.

Se också:
Gifffri miljö www.gifffrimiljo.nu
Eplanta www.eplanta.com
Naturskyddsföreningen www.naturskyddsforeningen.se

Illustrationer Carina Länk

